

7 februari 1961

U 1681/61 - C 46 - P1/PS9.

FA 9993/17
GEHEIM

Land: Frankrijk.

Onderwerp: Opvattingen te Parijs over de a.s. topconferentie van de Zes Europese regeringsleiders.

Referenties:

Datum van waarneming: Januari 1961.

Bron: Betrouwbaar.

Informanten: Gezaghebbende ambtelijke en politieke kringen te Parijs.

Opmerkingen:

Verzonden aan: de Minister van Buitenlandse Zaken.

Aan Zijne Excellentie Prof. Dr. J.E. de QUAY
Minister-President

Plein 1813 no. 4

's-GRAVENHAGE.

GEHEIM

Frankrijk

OPVATTINGEN TE PARIJS OVER DE A.S. TOPCONFERENTIE
VAN DE ZES EUROPESE REGERINGSLEIDERS

Voorop dient gesteld te worden, dat alleen president De GAULLE zelf weet wat van Franse zijde op de a.s. topconferentie der zes Europese regeringsleiders te Parijs ter tafel zal worden gebracht. Een vooraanstaand zegsman van de Quay d'Orsay deelde mede, dat niemand weet wat "le monstre" nu eigenlijk in de zin heeft. Zo werd bijvoorbeeld COUVE DE MURVILLE "alleen voor wat de grote lijnen betreft" op de hoogte gesteld van de besprekingen tussen De GAULLE en MACMILLAN in Rambouillet.

Generaal De GAULLE had aanvankelijk het oog op een plechtig Europees verdrag dat zou voorzien in een driemaandelijke conferentie van de regeringshoofden, een maandelijke conferentie van "technische ministers", een politiek secretariaat en permanente commissies voor buitenlandse politiek, economie, defensie en cultuur. Een referendum en een Europese assemblee zoals de huidige; liquidering van de Euratom, handhaving van de E.E.G., die de K.S.G. zou moeten opslorpen.

De reacties waren zoals bekend alom negatief.

Het Franse staatshoofd zette zijn plannen uiteen aan de Nederlanders en de Italianen en kwam toen met zijn persconferentie van 5 september, die al het geduldwerk van de "Quay" weer ongedaan maakte.

Een intimus van COUVE DE MURVILLE zeide in vertrouwen, dat de persconferentie "zeer slecht"

was. Niet alleen nam zij de partners van Frankrijk tegen De GAULLE's plannen in, maar bovendien versterkte zij het scepticisme inzake de Algerijnse kwestie.

De Quay d'Orsay kon weer van voren af aan beginnen. Maar ook De GAULLE zelf begon water in de wijn te doen. Wat De GAULLE echter ook heeft "toegegeven", hij blijft bij het grote idee, dat het Europa van de Zes enerzijds Rusland respect zal kunnen afdwingen en anderzijds als "de grootste mogendheid moet samenwerken met "haar dochter Amerika".

Het geregeld overleg der regeringshoofden

Te Parijs neemt men aan, dat bij geen van de partners meer bezwaar hiertegen bestaat. Anderzijds zien de Fransen nu wel in, dat de positie der verschillende regeringshoofden met betrekking tot de vaststelling der buitenlandse politiek in constitutioneel opzicht een moeilijkheid is.

Samensmelting der executieven

De GAULLE is nog steeds een tegenstander van samensmelting der drie Europese executieven, inzonderde daarmee een kern zou worden geschapen voor een politiek gezag, dat hij daarentegen juist wil creëren door het "georganiseerd en geregeld overleg der verantwoordelijke regeringen". De samensmeltingskwestie komt volgens de Quay d'Orsay pas aan de orde in het kader van de aanpassing tussen het bestaande en het nieuwe. Indien dit punt ter tafel zal worden gebracht zal de Franse reactie ongetwijfeld niet brutaal afwijzend maar uitermate lauw zijn.

Het secretariaat

De GAULLE handhaaft zijn plannen voor een secretariaat, maar laat in het midden welke betekenis

het zal hebben. COUVE spreekt thans van een "administratief orgaan", dat de Zes nodig hebben om hun werkzaamheden voor te bereiden en op de uitvoering van hun beslissingen toe te zien. Men mag verwachten, dat De GAULLE niet fanatiek zal proberen het onderste uit de kan te krijgen. Hij zal met enige onverschilligheid pleiten voor een "pragmatische oplossing", waar men vooral geen drama van moet maken.

De commissies

Terwijl er aanvankelijk over een politieke, een economische, een culturele en een defensiecommissie gesproken werd, is er nu alleen nog sprake van buitenlandse politiek en defensie. Aan de militaire commissie blijft De GAULLE echter vasthouden, doch met dien verstande, dat zij zich alleen zal bezighouden met problemen, die de Zes aangaan, zoals logistiek en andere zaken, die De GAULLE de intendance noemt, en de strategie aan de NAVO zal overlaten.

De GAULLE is er van overtuigd, dat de Amerikanen niet ten eeuwigen dage in Europa zullen blijven en wil dat er daarom alvast een begin gemaakt wordt met een Europese samenwerking. Hij heeft ADENAUER gerustgesteld ten aanzien van zijn trouw aan het Atlantische verdrag, dat hij met zijn plannen geenszins wil verzwakken doch alleen maar versterken.

Ook over zijn pretenties heeft De GAULLE ADENAUER gerustgesteld door te zeggen, dat hij alleen medezeggingschap eist indien de Verenigde Staten het initiatief zouden nemen tot het gebruik van de atoombom. In werkelijkheid had hij in zijn befaamde memorandum medezeggingschap tout court gevraagd inzake het gebruik van de atoombom.

Referendum

Op de Quay d'Orsay heeft men sterk de indruk, dat De GAULLE ten aanzien van het referendum niet

te veel drang zal uitoefenen, gezien de algemene tegenstand tegen zijn plan op dit punt. Wel liet men doorschemeren, dat De GAULLE zijn concessie om voorlopig niet over een referendum te spreken wel zal uitspelen tegen zijn weigering om medewerking aan directe verkiezingen te verlenen.

Directe Europese verkiezingen

Tegenover het plan van de Europese assemblée staat men niet afwijzend; alleen acht men er het ogenblik nóg niet voor gekomen. Het onderwerp opgesteld door de parlementariërs van de Zes acht men goed bruikbaar, eventueel aangevuld met "eerste kamer" van "landen".

Het "plan-De GAULLE" bedoelt aan de Europese assemblée meer bevoegdheden te geven dan deze thans heeft, namelijk politieke.

Indien er nu directe verkiezingen zouden worden gehouden, zo vreest De GAULLE, zou zulk een parlement zich tot constituant gaan opwerpen. Het zou trachten overwicht te krijgen op de executieven die niet hun oorsprong vinden in de volkssoevereiniteit en op de regeringen die het zou verwijten niet "Europees" te zijn.

Op de duur, als de confederatie op stapel is gezet, is het plan van de Europese assemblée tot directe verkiezingen goed bruikbaar, omdat de regeringen dan het kader van de nieuwe constructie hebben vastgesteld en niet behoeven te vrezen door het Europese parlement te worden overtroefd.

Samenwerking met de Zeven, in het bijzonder met Engeland

De "Europeanen" maken zich niet erg bezorgd over de vorming van twee economische blokken in Europa. De Quay d'Orsay blijft er bij, dat Engeland zich maar bij

de Zes moet aansluiten en men heeft de indruk, dat de tendens in Engelse kringen in die richting steeds sterker wordt. De GAULLE betoogt, dat de politieke samenwerking tot de Zes beperkt moet worden, omdat alleen de Zes de "onmisbare economische basis" hebben. Alom is men er echter van overtuigd, dat De GAULLE bij dit alles bedenkt, dat Frankrijks rol alleen in het kader van de Zes van overwegend belang zal zijn.

Duitse houding

De Duitse ambassaderaad te Parijs heeft meegedeeld, dat zijn ambassade in vele rapporten heeft aangeraden De GAULLE zover mogelijk tegemoet te komen. Voor Duitsland is De GAULLE van zeer groot belang. Ten eerste, omdat hij inzake Berlijn onwrikbaar is, en ten tweede, omdat hij de Algerijnse kwestie wellicht zal oplossen. De wijste geeft toe, aldus de raad, en er is ons veel aan gelegen De GAULLE wat te steunen.

La LOY, van de directie Europa van de Quay, heeft een uitvoerig pleidooi geleverd en gezegd, dat De GAULLE weliswaar zelf vast overtuigd is van de juistheid van zijn plannen, maar dat het allemaal zo'n vaart niet zal lopen, indien De GAULLE straks weg zal zijn. Zijn opvolgers zullen ten eerste niet de statuur hebben en ten tweede niet de lust om Frankrijk primus inter pares van de Zes te doen zijn.

Wat baat het ons, aldus zegsman, indien er straks een equipe aan het bewind zou komen, die zich Europees en Atlantisch zou verklaren en braaf zou meedoen, maar intussen de oorlog in Algerije nog een jaar of zes voort zou zetten en daarmee Europa en de NAVO in een rampzalige positie zou brengen. Uit het onderhoud bleek verder, dat men van Duitse zijde niet erg enthousiast over het secretariaat is en grote aarzeling over de defensie-commissie toont.

Afrika

Blijkens de jongste conferentie in Rome willen de Fransen hun voormalige koloniën via de voorkeurspositie op de Euromarkt aan zich blijven binden. De GAULLE, die het voortbestaan van een soort Gemeenschap met Afrika zeer ter harte gaat, zal dit onderwerp naar men verwacht zeker ter sprake brengen.

Frankrijk dreigt in een zeer moeilijke positie te komen. Er bestaat een groot gevaar voor versplintering van Afrika. De grootse plannen voor een federaal Afrika zijn daar een verdedigingsreactie tegen. Het lijkt geen twijfel, dat er in de komende jaren tal van grensconflicten zullen uitbreken. Zo heeft Mali zijn aanspraken op Senegal nog steeds niet opgegeven, Mauretanië wordt bedreigd door Marokko, Ghana heeft aanspraken op Togo. Dan is er nog de kwestie Kameroen. De mogelijkheid bestaat, dat Frankrijk door verdragen van bijstand in de conflicten zal worden betrokken.

Januari 1961.